

«ԱՌՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ»

— 0 —

Անգլիացի ծանօթ հայասեր կանոնիկոս Մաք Գոլբ «Առլիմանը եւ պետութիւնները» գրքին Փրանսերէն թարգմանութիւնը հրատարակուեցաւ այս օրերս Բարիկո մէջ Գիրքը կը սկսի Պ. Իւստէն Կոնիէի մէջ յառաջարկուողը, որուն մէջ կրակոտ հրապարակաչեր կը պարզէ, խարազանող ոճով մը, Պաշտօնական եւրոպային հանդիսաւոր վատութիւնը հայկական Զարդերուն հանդէպ, եւ մասնաւորապէս կը շնչաւէ Լանտիժոյի մը ձեռնարկուն մէջ թրքացած Յրանսային պատասխանատուութիւնը այդ հակայական ոճերին մէջ Գիտի ջանանք տեղ ստեղծել Անանիսի շատ անձուկ չըջանակին մէջ՝ վեհանձն սրտամտութեան այդ մահաբարկան էջին թարգմանութիւնը հրատարակելու համար:

L'estampe et l'affiche գեղարուեստական հանդէսին մէջ, Պ. Գլենան-Ժանէն հետեւալ յօդուածը հրատարակած է Պ. Իսկար Շահինի մասին, որ, շարունակելով հաղորդել իր նկարագրած արտադրութիւնները, վերջերս սկսած է նաև փորագրական արուեստը մշակել:

ԻՏՅԱԼ ԵՒԱՅԻՆ

—

Պ. Իսկար Շահին ճշմարիտ նոր մըն է, հազիւ ըսանդինդ տարիկան: Մագուսով Հայ, չորս տարի անցուցած է Վենիսի մէջ, Բարիկո հաստատուելէ առաջ, Իտալիոյ մէջ Թիէրոյն եղաւ զինքն ամենէն աւելի գրաւող վարպետը. անոր բոլոր բնականորէն օրինակելի ու փութազրեց, եւ անոնք որ չկըցաւ ստիպող վերաբարարել, գրչով կամ մատիտով իւրացուցաւ:

Փախուստ դէպ ի նոյնպոսի հեղինակին համար այս համակրութիւնէն թոյլ կը մնայ Պ. Շահինի թով: Ոչ անոր տեղոսական կարգաւորութիւնը կը յնչեղընէ, ոչ գէմերուն նկարազրեց, ոչ օֆորթին եղանակը, գծման այն պարզութիւնը զոր ծովինքը Թիէրոյն այնքան կատարեալ կերպով իր հօրմէն փոխ առաւ: Թիւրքս սիրուն Վենետիկցիին ազնեցութիւնը վերջին է մասամբ գտնիլ այն յուզմունքին մէջ որով Պ. Շահին կ'արտայայտէ ամէն ինչ որ զինքը կը հետաքրքրէ եւ ճեղճաւայտն ինքնասիրտ մտահոգութեանը մէջ որով համակուած է: Ասի կը նշանակէ վարպետէ մը առ-

նել իր ոգին, միակ բանը զոր փոխ առնելը օրինաւոր է եւ դժուարին:

Միացեալին մէջ, Պ. Շահին իր ինքնուրոյն անձնականութիւնը ունի: Եթէ, Սթէյնլէին պէս, նախաւորաբար իրեն նիւթ կ'առնէ Բարիկո խեղճերն ու փողոցի աղիկները, բացարձակապէս տարբեր ուժով մը ունի սակայն եւ ուրիշ շինուածք մը: Այլ Բարիկոն որը ասորուեստագետ աշգոյժ կը տեսնէ, կը սիւլէ արտաշայտ ոչ միայն յաճախակի հանդիպուող տղաքաները, այլ եւ փողոցներուն շարժումը, եւ կը ջանայ անոնց ծայրագոյն զանազանութիւնը թարգմանել, Իրեւանէ որ ամբողջ մը, իրարմէ հետ ու եւ կ'ապ շուրջնցող ամբողջութեամբ, միօրինակ երեւոյթ մը չունի: Դին կը հապճեպէ, միւսը ալ սլալտայ, մին ստաւհոյգ է ու միւսը գուարիլ, սա մէկը կը խոլայ ու սա մէկը կը դիտէ, աստից յառաջ կուգայ շատ մեծ աշխատանքութիւն մը, ու միայնակապէս այն ամենի նկարագրել, որուն հետեւեալ թով մարդ սխալ մը կը գործէ եթէ միմիայն անհատականութիւնները նկատէ եւ զարձակ սխալ մը կը գործէ եթէ լոկ իմաստորոման կողմէ տեսնէ:

Պ. Շահին կը ճգնի այս դժուարին խնդրը լուծել: Շատոնց ի վեր չէ որ սկսած է ատով զբաղել, բայց արդէն արդիւնքները զոր ձեռք ձգած է, — գլխաւորապէս Ակուրի քաշխուրէն եւ Շաքո-Ռուսին մէջ, — շատ հետաքրքրական է: Ատէ՛ք այս վերջին պատկերը եւ դիտեցէ՛ք, խորքին մէջ, այդ բազմութիւնը որ դէպ ի դուռ կը խոնարհի. պիտի գտնէք հոն գրւորութիւնը որոնք նշանաւոր ձեռի փափուկութիւն մը եւ շինուածքի ամրութիւն մը ունին: Ու միայնակապէս, որովհետեւ ամենքն ալ իրենց բնական վրայ են, ամբողջութեանը մաս կազմելէ չեն դադրել: Կարելի է զանոնք մօտէն դնել, իրը մանրամասնութիւնը դուրսիցն ունին: հեռուէն, կը խառնուին ամբողջին մէջ, զոր կազմելու կը նշանաւոր: Եւ իրօք ալ այդ է յատկանշիչ տեսակ մը ամբողջութեան որոնց մէջ անշնչաւ գէմեր կը թուին ընկերանալ աւելի շահեկան դէմքերու:

Պ. Շահին քիչ ատենէ ի վեր սկսած է ինքնուրոյն փորագրութիւնը փորձելու: Ոչ մէկ «եւ զանաւոր չի հետեւի» եւ ըստ հարկին կը գործածէ բուրձն-սեւիչ, օֆորթի կամ կրեկի գրութիւնը: Սակայն կը թուի նախընտրել իւրանք-սեւը, երանգի հարստութեանը համար որ անով կը ստացուի: Դիպող գուշտաւոր տպագրութեանց, Պ. Շահին շատ չի սիրեր այդ եղանակը: Իրեւն ճշմարիտ փութազրեց, կը մտածէ թէ բնական մը գոյնը իր լոյսի քաշխուրէն մէջ կը կայանայ, այսինքն այն անսահման աստիճանաւորման մէջ որ թանձր սեւէն գուռ ճերմակին կ'առաջնորդէ: Այն մէկ քանի գուռաւոր տպագրութիւնները զոր փորձած է, իր պարզ սեւ մշխանով քաշածներէն աւելի բարձր արդիւնք մը չեն տուած:

Պ. Շահին միանգամայն օժտեալ նկարիչ մըն է ու խղճամիտ, խուզարկու եւ դիւրաւ չգոհացող զծագրէի մը : Բայց այս թերթին մէջ փորագրելը միջ մասնաւորապէս կը շահագրգռէր, եւ մեզի օգտակար թուեցաւ անոր գործին մէկ ցուցակը ներկայացնել, թէպէտեւ այդ գործը սկզբնաւորութիւն մըն է դեռ : Այս աւրուեստագէտը անոնցմէ չէ՞ արդեօք որոնց վրայ մեծ յոյսեր կրնան դրուիլ : Մենք կը հաւատանք որ այդպէս է, եւ ավագան պիտի ընէ թէ իրաւունք ունինք կամ ոչ :

ՔԼԷՄԱՆ-ԺԱՆԷՆ

ՀԱՅ ԵՐԱԺԵՏՈՒԹԻՒՆԸ Ի ԲԱՐԻՉ

La Tribune de Saint-Gervais երաժշտական ամսագիրը, զոր կը հրատարակէ «Սքուլա քանթրոն»-ը՝ եկեղեցական երաժշտութեան նոր հիմնաւած ընկերութիւնը, կը ծանուցանէ իր օգոստոսի թուոյն մէջ թէ Պ. Բիէռ Օպոի, արեւելագէտ, եւ անդամ այդ ընկերութեան, յառաջիկայ ձմեռ երեք քանախօսութեամբ պիտի ներկայացնէ հայկական երաժշտութիւնը (եկեղեցական եւ ժողովրդական) Բարիդի նուագասէրներուն : Պ. Եղիազարեանցի ծրագրին է որ կը սկսի իրազ ըծուիլ : Բանախօսութիւններուն պիտի ընկերանան շարականներու խմբովին երգեցողութիւններ զոր պիտի կատարեն Ս. Ժէպլիկի հովակաւոր երաժշտական Պ. Շառլ Պորտի երգիչները, եւ սօյոռները պիտի երգէ Պ. Նիկողարեանց :

ՆԻՐՈՍԻԱՅԻ ՈՐԲԱՆՈՅԸ

Հնդուսեցանք տարեկան տեղեկագիրը Նիքոսիայի Հայկական Որբանոցին, զոր շատ ուշիմ կերպով կը վարէ Պ. Բիւրքեհան, Մանչեսթրլի, Բարիդի եւ Ալեքսանդրիոյ երեք խնամակալ մասնախումբերուն հովանաւորութեանը տակ : Պէտք չկայ բացատրելու մասնաւոր կարեւորութիւնը այս բարեգործական եւ

կրթական հաստատութեան, եւ կը փափաքենք որ զայն հետզհետէ աւելի ընդարձակուած աւելի բարգաւաճ տեսնենք :

Պ. ԶԵՐԱԶԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Պ. Զերազ կը ծանուցանէ թէ աւարտած է իր պատասխանը մեր «Պատասխանատուութիւնները» յօդուածին : «Անհատի մտաւայ թիւերէն մեկուն մէջ պիտի յայտնենք մեր կարծիքը Պ. Զերազի տուած բացատրութեանը մասին :

Յաւաքիկայ քոռով, պիտի հրատարակեմ յօդուած մը ԿէՕՔԷի վրայ իր ծննդեան հաւրիշխանականին առիթ ու այս օրէնս կասարուցաւ Գերմանիոյ մէջ :

ՎՐԻՊԱԿ

«Անահիտ»-ի 9—10 թուոյն մէջ, Տր. Տ. Եսայեանի յօդուած, Ա. սիւնակ, էջ 266, տող 2-4 «բաղդատմամբ անդամաբանութեան», պէտք է ուղղել «բաղդատական պնդամբանութեան տեսակետով» :

Վ. Նալբանդեանի յօդուած, էջ 289 Բ. սիւնակ տող 17, «ցոյց տալ զեղ. առաքյալներն եւ երեւոյթները այնպէս ինչպէս ցունկալի եր որ լինէին» . պէտք է ուղղել «այնպէս ինչպէս որ կան եւ ոչ այնպէս ինչպէս որ ցունկալի եր լինէին» . էջ 290, Բ. սիւնակ, տող 1, «եւթ. իրականութիւնը», պէտք է ուղղել «եւթ. զրականութիւնը» . էջ 291, Բ. սիւնակ, ք. պարբերութեան 5. տող, «մարդկային կարիքը», պէտք է ուղղել «մարդկային կուրճքը» . էջ 292, Ա. սիւնակ ք. պարբերութիւն, 5. տող «վաղներ», պէտք է ուղղել «վաղեւ» . նոյն էջ, Բ. սիւնակ, տող 2 «ընդունակութիւնը» պէտք է ուղղել «ընդգործակութիւնը» :

«Հերոգիտ» , էջ 284, տող 1, «սարերուն», պէտք է ուղղել «ստերերուն» :

Paris. — Impr. V. ALBOUY, 75, avenue d'Italie.

Le Gérant: GEORGES WALINE.